MI, ONI I MUŽEVI

O predstavi „Moj muž“ rađenoj prema pričama Rumene Bužarovske u dramatizaciji i adaptaciji Tomislava Zajeca, u režiji Dore Ruždjak Podolski i produkciji Zagrebačkog kazališta mladih u Zagrebu.

Glavne uloge: Dado Ćosić, Adrijan Pezdirc, Pijer Meničanin, Anđela Ramljak, Doris Šarić Kukuljica i dr.

Nova inscenacija dviju zbirki Rumene Bužarovske otvara posve drugačija pitanja glede ovih mudro napisanih priča. Naime, „Moj muž“ kao izuzetno popularno štivo na duge staze, bar što se tiče ovih prostora, a evo sada i u europskim okvirima, ujedinio je i intelektualnu i čitateljsku publiku koja traži „sočnu“ literaturu s dobro tretiranim događajima i likovima. Dora Ruždjak Podolski u ovom kazališnom čitanju zbirka „Moj muž“ i „Nikamo ne idem“, čini se da podvlači crtu ispod svih komprimiranih problema koji se tiču relacije muža i žene, no i zadire u jednu prepoznatljivu društvenu sliku iz ovih prostora koja se sve više iskrivljuje pod naletom hedonizma i hipokrizije. Čitavim tim konglomeratom žena koje čine iskorak iz konvencija i koje zalaze u jednu sivu zonu, kao i muškaraca čija destruktivna kanonada od poniženja ima groteskni predznak, bujaju intimni odnosi koji su prema redateljici Dori Ruždjak Podolski odavno narušeni. Spisateljica Bužarovska upozorava na rodni genocid, (iako ovaj termin zvuči donekle preoštro) i na redovito apstrahiranje ženskog načela na račun navike muške dominacije i društvene bijede koja se nakuplja u čovjeku kao vulgarni talog.

Dramatizacija Tomislava Zajeca vrlo vješto kontekstualizira sav taj nametnut život naglašene strasti bez smisla i pretvara se u predložak totalnog kazališnog imaginariuma koji podsjeća na uvijek zagonetnog Witkiewicza. Likovi u ovoj savršeno dijaboličnoj adaptaciji izlaze iz jedne tamne naprave-građevine koja podsjeća na senišni brod izgubljen na otvorenom moru i stvaraju oluju sa znakovitim omotom. Filosofski omot ove predstave po predlošku zbirke priča „Moj muž“ koja je uvijek i dio zbirke „Nikamo ne idem“ nosi u sebi iskonsku genezu samog *homo sapiensa* koji s velikim naporom bivajući *homo faber*, ostaje na poziciji *homo erectusa*. Naime, ako je beogradska verzija bila duodrama s vrlo jakom ispovjednom crtom, skopska postdramatska reminiscencija koja završava s širim akcentiranjem ženskog načela, a slovenska, duboko uronjena u jednu koreodramsku sadržajnost, ova inscenacija ZKM-a prodire u samo tkivo društvenog nemira koji ima savršeno univerzalno značenje. I upravo sam zbog toga spomenuo Witkiewicza. Zbog fenomenološko kompleksnog obiteljskog konstrukta i zbog njegovog suptilnog nadrealističkog naglaska. Dora Ruždjak Podolski započinje i završava predstavu u okvirima priredbe supruge američkog veleposlanika iz priče „8 Mart“ iz zbirke „Nikamo ne idem“, prostrijevši paletu socijalno dementnih dama i loše distingviranih muškaraca. Intima ove njezine režije je čisto asocijativna kako bi svi različni likovi odživjeli svoj intimni bol kao da se radi o jednom liku, a patnju odslikava kao univezalni i nametnuti način života. U ovakvom redateljskom konceptu Dore Ruždjak Podolski, možemo vidjeti izvrsne glumačke ostvaraje poput onih Pjera Menińcanina koji velikom strašću igra dječaka Nenu uzrasti od 4-10 godina infantilnošću zarobljenoj u tijelu sredovječnog muškarca, kao i onog lika sirote djevojčice Lile koju glumi Doris Šarić Kukuljica koja upravo iz tog sredovječnog tijela

izuzetno inspirirano priča potresnu priču o svojoj vlastitoj smrti koju iz nehaja prouzroči njezina majka Ana čiji lik odlično donosi Anđela Ramljak i čija prostodušnost treperi pred mladim i strogim suprugom kojeg glumi Adrijan Pezdirc, a koji u jednom drugom odnosu i drugim senzibilitetom igra Avinog partnera iz priče „Vaza“. Ove dvije suprotne intimne zajednice koje glume isti glumci i glumice iscrtavaju jednu koordinatu iz kojih redateljica stvara bračne relacije čija je redundantnost zapravo ista, samo je dijaloški registar drugačiji. Svakako i spisateljica Bužarovskja i reateljica Ruždjak Podolski naglašavaju rastuću vulgarnost naše svakodnevice pa tako su i dominantni muškarci u ovom konceptu i adaptaciji uglavnom farsični. U tom smislu izuzetne uloge su ostvarili Dado Ćosić sa svojim likom Kreše, suprugom koji ugrožava svoju dominaciju shvaćajući fatalnu istinu o svome podrijetlu i likom Milana, nadmenog ljubavnika iz ljubavnog trokuta. Spomenut ćemo Natašu Dorčić čiji se izvrsno oblikovan lik sveučilišne profesorice provlači kroz cijelu predstavu nameću ći svoju potajnu podređenost koja kao da se ne skriva u njoj, već u tradicionalnom poimanju da bi se nekoliko puta pojavila u prosvjedima koji se provlače kroz predstavu potencirajući društveni nemir koji svi osjećamo. Mladi i neshvaćeni u ovom vremenskom okviru su blijeda iluzija iza nelogičnosti i destruktivnosti pogrešno shvaćene intime i braka kao institucije što ulogom Lava u odličnoj interpretaciji daje mladi glumac Ivan Pašalić.

Vizualna strana predstave Stefana Katunara je prilično mračna scenografijom koja se pokraj realizma oslanja i na jednu farsičnu i robusnu napravu koja, kako sam spomenuo, savršeno nalikuje brodu ili crnoj podmornici iz koje izlaze svi ti kaotični likovi, neshvaćene dame, grubi muškarci i žalosni mladi sinovi i kćeri. Kostimografija Marte Žegure oslanja se na kolorit svakodnevice, a ono što doista imponira je izuzetna glazbena ilustracija Stanislava Kovačića koja je predstava sama za sebe no koja se savršeno uklapa u redateljski rukopis i dramsku adaptaciju.

Ovo scensko čitanje zbirke priča „Moj muž“ je širok i univerzalan *summa summaruum* koji nameće misao da ovaj surovi svijet nije žrtva nasilnog nesporazuma, već jedna vrsta apoteoze duhovne bijede koja se nadvija nad nas, nad njih i nad njihove muževe čija je plemenitost samo slatka površina ispod koje postoji nešto tamno, slinavo i ljepljivo. Možda zbirke priča Rumene Bužarovske skrivaju još mnoga značenja što je odlika jedne komplekse proze dostojne poštovanja, no jedno je sigurno: njihove inscenacije govore o ranama, bolima i strahovima čovječanstva koji se sve više produbljuju.

Sašo Ognenovski

Prijevod s makedonskog jezika: Borjana Prošev Oliver

Objavljeno u www.kultura.mk

https://www.kultura.mk/2023/05/nie-tie-i-mazhite/?fbclid=IwAR25LdfpNGtQdi8TpZVwWBtZa9PGRODCN2P4XtaQoOR_Zw6l_uPntOS5UxQ